

Jorge Luis Borges (1899-1986)

Diecisiete haiku

La cifra, 1ra ed. Buenos Aires, Emecé, 1981.
1ra ed. Madrid, Alianza Editorial, 1981. Col. Alianza Tres, 159.

Tizenhét haiku

La cifra (A rejtjel), 1981, c. kötetből
Terebess Gábor fordítása
Modern nyugati haiku, Orpheusz Kiadó, Budapest, 2005, 9-12. oldal

1

Algo me han dicho
la tarde y la montaña.
Ya lo he perdido.

**Súgtak valamit
a délután s a hegyek...
Már belevesztem.**

2

La vasta noche
no es ahora otra cosa
que una fragancia.

**A nagy éjszaka
kiüresedett. Csak illat
maradt benne.**

3

¿Es o no es
el sueño que olvidé
antes del alba?

**Ez lenne, vagy nem -
az álom, mit feledtem
hajnal előtt?**

4

Callan las cuerdas.
La música sabía
lo que yo siento.

**Lecsendült a húr.
A zene megismerte
érzeményeim.**

5

Hoy no me alegran
los almendros del huerto.
Son tu recuerdo.

**A mandulafa
ma nem örül nekem.
Ő a te emléked.**

6

Oscuramente
libros, láminas, llaves
siguen mi suerte.

**Észrevétlenül,
könyvek, kések, kulcsok
szerencsém sarkában.**

7

Desde aquel día
no he movido las piezas
en el tablero.

**Ama nap óta
nem léptettem bábut
a sakktáblán.**

8

En el desierto
acontece la aurora.
Alguien lo sabe.

**A sivatagban
- valaki tudja már -
eljő a hajnal.**

9

La ociosa espada
sueña con sus batallas.
Otro es mi sueño.

**A tétlen kard
csatáival álmodik.
Az én álmom más.**

10

El hombre ha muerto.
La barba no lo sabe.
Crecen las uñas.

**Egy ember meghalt.
Szakálla nem tud róla.
A körme is nő.**

11

Ésta es la mano
que alguna vez tocaba
tu cabellera.

**Ez az a kéz, mely
megérintette néha
hajad szálát.**

12

Bajo el alero
el espejo no copia
más que la luna.

**Ereszem alatt
a tükör nem másol mást,
csupán a holdat.**

13

Bajo la luna
la sombra que se alarga
es una sola.

**A hold alatt
hosszúra nyúlt árnyék -
egy szál magában.**

14

¿Es un imperio
esa luz que se apaga
o una luciérnaga?

**Egy birodalom
vagy egy szentjánosbogár
kihunyó fénye?**

15

La luna nueva
ella también la mira
desde otro puerto.

**Újhold kelt fel.
Mebámulhatná Ő is
egy másik kapuból.**

16

Lejos un trino.
El ruiseñor no sabe
que te consuela.

**Messzi csalogány
trillája, öntudatlan
is megvigasztal.**

17

La vieja mano
sigue trazando versos
para el olvido.

**Vénülő kezem
tovább rója a verset -
a felejtésnek.**

Jorge Luis Borges

De la salvación por las obras

Jorge Luis Borges; María Kodama:

Atlas. 1ra ed. Buenos Aires, Sudamericana, 1984.

En un otoño, en uno de los otoños del tiempo, las divinidades del Shinto se congregaron, no por primera vez, en Izumo. Se dice que eran ocho millones pero soy un hombre muy tímido y me sentiría un poco perdido entre tanta gente. Por lo demás, no conviene manejar cifras inconcebibles. Digamos que eran ocho, ya que el ocho es, en estas islas, de buen agüero.

Estaban tristes, pero no lo mostraban, porque los rostros de las divinidades son *kanjis* que no se dejan descifrar. En la verde cumbre de un cerro se sentaron en rueda. Desde su firmamento o desde una piedra o un copo de nieve habían vigilado a los hombres. Una de las divinidades dijo:

Hace muchos días, o muchos siglos, nos reunimos aquí para crear el Japón y el mundo. Las aguas, los peces, los siete colores del arco, las generaciones de las plantas y de los animales, nos han salido bien. Para que tantas cosas no los abrumaran, les dimos a los hombres la sucesión, el día plural y la noche una. Les otorgamos asimismo el don de ensayar algunas variaciones. La abeja sigue repitiendo colmenas; el hombre ha imaginado instrumentos: el arado, la llave, el calidoscopio. También ha imaginado la espada y el arte de la guerra. Acaba de imaginar un arma invisible que puede ser el fin de la historia. Antes que ocurra ese hecho insensato, borremos a los hombres.

Se quedaron pensando. Otra divinidad dijo sin apuro:

Es verdad. Han imaginado esa cosa atroz, pero también hay ésta, que cabe en el espacio que abarcan sus diecisiete sílabas.

Las entonó. Estaban en un idioma desconocido y no pude entenderlas.

La divinidad mayor sentenció:

Que los hombres perduren.

Así, por obra de un *haiku*, la especie humana se salvó.

(Izumo, 27 de abril de 1984)

MEGVÁLTÓ MŰVEK

Atlas (Atlasz), 1984, c. kötetből
Scholz László fordítása

Egy ősön, az idő adta egyik ősön összegyűltek Izumóban – nem először – a Sintó istenségei. Úgy hírlík, hogy nyolcmillióan voltak; roppant félénk ember lévén, én bizony egy kicsit elveszettnek hinném magam akkora tömegben. Amúgy sem tanácsos felfoghatatlan számokon törni a fejünket. Mondjuk inkább, hogy nyolcan voltak, mert a nyolcas szám a japán szigeteken jó előjel.

Bánatosak voltak, de nem látszott rajtuk, mert az istenségek arca olyan, mint a *kandzsi* írásjegyek, kifürkészhetetlenek. Egy domb zöldellő csúcsán leültek körben a földre. Az égből vagy egy kőből vagy egy hópehelyből már régóta figyelték az embereket. Az egyik istenség megszólalt:

– Sok napja vagy sok százada már, hogy itt egybegyűlünk, hogy megteremtsük Japánt és a világot. Jól sikerültek a vizek, a halak, a szivárvány hét színe, a növények és az állatok nemzedékei. Hogy ez a sok minden ne nyomassa az embert, ő az egymásutániságot, a sokféle napot és az egyforma éjszakát kapta. Továbbá azt a képességet, hogy változatokkal kísérletezhet. A méh mindig kast épít; az ember mindenféle eszközt talált ki: az ekét, a kulcsot, a kaleidoszkópot. És kitalálta a kardot és a háborúzást is. Az imént álmodott meg egy láthatatlan fegyvert, ami a történelem végét jelentheti. Mielőtt bekövetkeznék ez az esztelenség, semmisítsük meg az embert.

Elméláztak. Egy másik istenség ráérősen folytatta:

– Igaz. Valóban megálmodta azt a kegyetlen dolgot, de hát itt van ez is, ami elfér tizenhét szótagnyi helyen.

Elszavalta. Ismeretlen nyelven volt, nem értettem.

A főisten döntött:

– Maradjon fenn az ember.

Így hát egy *haiku* műve, hogy megmenekült az emberi nem.

Izumo, 1984. április 27.

A költő keze Izumóban (1984)